

Hållbar utveckling för hela jordens befolkning kräver en forskningsstrategi som integrerar miljö-, resurs- och utvecklingsfrågor och ett ökat internationellt forskningssamarbete.

Vi lever i en tid när globala miljöförändringar, såsom den globala uppvärmningen, förlust av biologisk mångfald och miljöföroreningar påverkar alla samhällen, men utvecklingsländerna är inte oväntat de mest utsatta. Ett exempel är klimatförändringarnas inverkan på mark- och vattenresurser som i sin tur påverkar livsmedelsförsörjningen och människors hälsa extra mycket i utvecklingsländerna. Detta kan t.ex. leda till att miljontals människor tvingas att migrera. Sammantaget innebär detta ökade svårigheter för utvecklingsländerna att uppnå hållbar utveckling enligt de av FN uppsatta millenniemålen (Box 1).

FN:s Millenniemål för att halvera fattigdom till år 2015:

- Utrota extrem fattigdom och hunger
- Universal grundutbildning
- Öka jämställdhet och förbättra kvinnors ställning
- Minska barndödligheten
- Minska mödradödligheten
- Skapa en miljömässigt hållbar utveckling i världen
- Utveckla ett globalt partnerskap för utveckling

Box 1. Millenniemålen

Även om man lyckas med att minska utsläppen av växthusgaser kraftigt, förväntas effekterna av klimatpåverkan att öka på grund av de redan utsläppta växthusgaserna. Utvecklingsländernas behov av att tillämpa en anpassningspolitik, för att begränsa de negativa effekterna av på ekosystem, vattenresurser, jord- och skogsbruk, infrastruktur, samt hälsa, uppmärksammas därför mer och mer.

Förväntningarna på att en överenskommelse skulle nås på COP16 i Cancun, november 2010, om att begränsa utsläppet av växthusgaser för att uppnå tvågradersmålet var inte särskilt höga. En av de stora stötestenarna var relationen mellan industri- och utvecklingsländerna. Utvecklingsländerna har bidragit mycket lite till det totala utsläppet men drabbas generellt sett hårdast av en fortsatt uppvärmning, i form av bl.a. minskad tillgång på mat och vatten, hälsorisker, ökad risk för stormar, översvämningar, torka, konflikter och ökad migration. Under de sista dagarna av Cancunmötet enades dock deltagarna om att upprätta en s.k. Grön klimatfond för att samla in och betala ut 100 miljarder dollar per år fram till år 2020 för att lindra effekterna av klimatpåverkan i utvecklingsländerna.

Box 2: Tvågradersmålet och Köpenhamnmötet

Sverige och målet om en rättvis och hållbar global utveckling

Sveriges regering har identifierat sex globala utmaningar som är centrala för att nå det övergripande målet om en rättvis och hållbar global utveckling (Box 3). En av dessa är "klimatförändringar och miljöpåverkan" och Sverige har fortsatt höga ambitioner vad gäller samarbete med utvecklingsländer för att stärka deras deltagande i de internationella klimatförhandlingarna.

Utmaningar som påverkar den globala utvecklingen:

- Förtryck
- Ekonomiskt utanförskap
- Migrationsströmmar
- Klimatförändringar och miljöpåverkan
- Konflikter och sviktande situationer
- Smittsamma sjukdomar och andra hälsohot

Box 3. Globala utmaningar av central betydelse för att uppnå en rättvis och hållbar global utveckling enligt svensk regering

I ett dokument från september 2010, "Policy för Miljö- och klimatfrågor inom Svenskt Utvecklingssamarbete 2010-2014", identifierar regeringen följande nyckelfrågor inom svenskt utvecklingssamarbete: hållbart nyttjande av ekosystemtjänster, förbättrad förvaltning av vattenresurser, ökad tillgång på rent vatten och sanitet, tillgång till hållbara energikällor, hållbar stadsutveckling, samt förstärkt institutionell kapacitet inom offentlig förvaltning.

Forskningens betydelse för utvecklingsländer

Det övergripande målet för Sveriges stöd till forskning inom det svenska utvecklingssamarbetet är att stärka och utveckla forskning av relevans för fattigdomsbekämpning i utvecklingsländer. För att uppnå målet ska Sverige verka för:

- Kapacitetsuppbyggnad för forskning i utvecklingsländer
- Forskning, inklusive svensk forskning, av relevans för utvecklingsländer.

Att forskningssamarbete och kapacitetsbyggnad kring klimat- och miljöfrågor är av central betydelse för utvecklingsländer betonas i "Svensk policy för forskning inom det Svenska utvecklingssamarbetet" som publicerades av Utrikesdepartementet under 2010.

Beslutsfattare behöver specifik vetenskapsbaserad information för att kunna utveckla strategier för hållbar utveckling för sina respektive länder - något som kräver starkare forskningsmiljöer i utvecklingsländerna. En global vetenskaplig samverkan skulle främja en hållbar ekonomisk utveckling och även göra det möjligt att uppnå millenniemålen.

Det finns idag en rad olika internationella vetenskapliga råd och organisationer med fokus på bland annat globala förändringar inom miljö- och resursfrågor och dess påverkan på utvecklingsregionerna. Ett exempel är "International Council for Science" (ICSU), som är en av världens största icke-statliga organisationer med ett globalt medlemskap av 141 länder. ICSU har arbetat med området globala miljöförändringar i över 40 år. ICSU har tre regionala kontor; i Afrika, Asien och Latinamerika. De regionala kontoren stödjer vetenskapliga nätverk i sina regioner och ser till att verksamheten anpassas till de behov som finns i utvecklingsländerna. Exempelvis har det afrikanska ICSU-kontoret identifierat fyra prioriterade områden: hälsa, hållbar energi, och naturliga och av människan åstadkomna miljöhot och miljökatastrofer. Som utgångspunkt för varje prioriterat område finns en väl underbyggd vetenskaplig plan.

Samarbete SSEESS -Sida

Svenska universitet har en stark position inom bl.a miljö- och naturresursfrågor, samt energiteknik. Det är av yttersta vikt att svenska forskare skapar gemensamma forskningsprogram och deltar aktivt i internationella program, och intar en starkare roll i forskningssamarbetet gällande utvecklingsländernas frågor. Det finns därför ett behov av att svenska forskare kan snabbkopplas till internationella nätverk och nätverk i utvecklingsländerna. Det nyinrättade sekretariatet "Swedish Secretariat for Environmental Earth System Sciences" (SSEESS) skall arbeta för att öka det svenska engagemanget i internationell tvärvetenskaplig forskning inom globala miljö- och resursfrågor, och samtidigt vara en pålitlig informationskälla för svenska beslutsfattare inom dessa frågor. SSEESS samarbetar med Sida för att förstärka kontakten mellan svenska forskare och forskare från utvecklingsländerna för att öka forskningskapaciteten inom globala miljöfrågor. Ett exempel på samarbetet SSEESS/Sida är målet att koppla svenska forskare till ICSU:s tre regionala kontor och dess program i Afrika, Asien och Latin Amerika. SSEESS främjar även deltagande av forskare från utvecklingsländerna i vetenskapliga evenemang som anordnas av svenska forskare och organisationer, för att utbyta kunskap och stimulera samarbete.

Källor:

UN Millennium Development Goals: <http://www.un.org/millenniumgoals/>

Climate change and the Millennium Development Goals: some of the ways climate change affects the MDGs. http://www.undp.org/climatechange/cc_mdgs.shtml

UN General Assembly: Keeping the promise: united to achieve the Millennium Development Goals <http://www.un.org/en/mdg/summit2010/pdf/mdg%20outcome%20document.pdf>

Meinshausen et al. Greenhouse-gas emission targets for limiting global warming to 2 °C. *Nature*, 2009; 458 (7242): 1158-1162 DOI: 10.1038/nature08017

Regeringskansliet. Att möta globala utmaningar: Skrivelse om samstämmighet för utveckling 2010, 2009/10:129 <http://www.sweden.gov.se/sb/d/12988/a/142509>

Regeringskansliet. Policy för Miljö- och Klimatfrågor inom Svenskt Utvecklingssamarbete 2010-2014. UD 10.088. <http://www.regeringen.se/sb/d/108/a/153708>

Forskning för utveckling, Policy för Forskning inom det Svenska utvecklingssamarbetet 2010-2014 och strategi för Sida's stöd till forskningssamarbete 2010-2014. <http://www.sweden.gov.se/sb/d/108/a/136176>

Norling L. Africa Analysis: skills needed to draw on climate cash. *SciDevNet*, 28 July 2010. <http://www.scidev.net/en/opinions/afri-ca-analysis-skills-needed-to-draw-on-climate-cash.html>

SSEESS skall verka för att svensk forskning inom globala miljö- och resursfrågor blir bättre integrerad i internationella forskningsprogram, samt vara en pålitlig och tillgänglig informationskälla för svenska beslutsfattare. SSEESS är ett samarbete mellan FAS, Formas, Vetenskapsrådet, Vinnova och Vetenskapsakademien. SSEESS samarbetar även med Sida gällande kontakt mellan svenska forskare och forskare från utvecklingsländerna.

Faktabladet är producerat av SSEESS och bygger på de aktuella utredningarna som nämns i texten. Frågor om sakinnehållet besvaras av SSEESS.

KONTAKTUPPGIFTER:

Swedish Secretariat for Environmental Earth System Sciences (SSEESS)

Kungl. Vetenskapsakademien, Box 50005, 104 05, Stockholm, tel: 08-673 97 72, info@sseess.kva.se